رویکرد

جو بایدن سود برجام را به «تعدیل رفتار» گره زد

چند ماه بیشتر به پایان کار دولت کنونی امریکا باقی نمانده و دولت اوباما علاوه بر بدعهدی در اجرای تعهدات هسته‌ای برای تعامل بیشتر شرط و شروط هم می‌گذارد. معاون اول باراک اوباما ضمن دفاع از رویه حاکم بر سیاست خارجی امریکا برجام را دارای ظرفیت احتمال تعامل بیشتر با تهران دانست به شرط آنچه که «تعدیل رفتار» ایران خوانده است.

جو بایدن در این مطلب با عنوان «فرصت‌ها برای دولت آینده» در فارین‌افرز ضمن برشمردن «موفقیت‌هایی» که دولت باراک اوباما در حوزه سیاست خارجی داشته، گفته است: «یک درخواست فزاینده اخلاقی برای روشنگری درباره اینکه در جهان چه کسی دوست و چه کسی دشمن است، وجود دارد اما در عالم واقعیت، در اغلب موارد پیشرفت و توفیق در امور بین‌المللی، به کار کردن با آنهایی که با آنها موافق نیستیم، نیاز دارد.» بایدن در اینجا با اشاره به برجام نوشت: «به همین دلیل است که دولت ما این احتمال را پذیرفت تا فراتر از درگیری سه دهه‌ای با ایران حرکت کند تا به یک توافق هسته‌ای برسد. تهران نه دوست ما است و نه شریک ما. اما تمایل ما برای شکستن تابوها و تعامل مستقیم با این رژیم که با موفقیت‌های ما در بسیج فشار بین‌المللی بی‌سابقه روی ایران برای مذاکره همراه شد، به گونه مسالمت‌آمیز یکی از بزرگ‌ترین تهدیدات امنیت جهانی را از بین برد و آن دستیابی ایران به سلاح اتمی بود.» معاون اوباما با ادعای آنکه برجام «همه مسیرهای احتمالی ایران برای نیل به سلاح اتمی را مسدود کرده است»، تصریح کرد: «با گذشت یک سال، توافق خودش دارد می‌گوید که این توافق در حال کار کردن است.» ارشدترین مقام دولت امریکا پس از اوباما افزود: «در صورتی که رژیم (ایران) رفتارش را تعدیل کند، این توافق (برجام) احتمال تعامل بیشتر با تهران را باز گذاشته است.» بایدن همچنین مدعی شد: «پاره کردن توافق در حال حاضر آنطوری که برخی پیشنهاد می‌دهند، برنامه هسته‌ای ایران را بدون مهار و کنترل خواهد کرد و تهدید علیه اسرائیل و شرکای ما در خلیج (فارس) را افزایش می‌دهد و جامعه بین‌المللی را علیه امریکا خواهد کرد و به طرز فزاینده‌ای احتمال یک جنگ بزرگ دیگر را در خاورمیانه افزایش می‌دهد.» وی افزود: «منتقدان تعامل، باید به یاد داشته باشند که توافق هسته‌ای هرگز برای حل همه مشکلات ما با تهران نبود. تعامل با ایران به ضرر و علیه تعهدات آهنین ما نسبت به متحدان و شرکای‌مان در خاورمیانه شامل اسرائیل نیست. امریکا همه ابزارهای ضروری از قبیل تحریم‌های هدفمند برای مسئول شناختن ایران در زمینه فعالیت‌های موشک بالستیک، حمایت از تروریسم و نقض حقوق بشر را حفظ کرده است و ما به کار با متحدان و شرکای‌مان برای پس زدن و عقب راندن ایران از رفتار ثبات‌زدایش متعهد هستیم.»

■ ظریف: به برجام ۲۰ می‌دهم

وزیر امور خارجه گفت: از هر کسی که در دنیا سؤال شود توافق برجام به نفع کیست، هیچ‌کس به شما نخواهد گفت که توافق برجام علیه جمهوری اسلامی است. به گزارش فارس، محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه کشورمان در گفت‌وگویی در پاسخ به سؤالی پیرامون روند اجرای برجام اظهار داشت: برجام نشان‌دهنده عزت، مقاومت و استیفای حقوق ملت ایران در برابر کشورهایی بود که به قلدری و احترام نگذاشتن به حقوق دیگران عادت کرده‌اند. وی افزود: از طرفی به غربی‌ها نشان دادیم، هیچ وقت نباید یک ایرانی را تهدید کرد. از این جهت بنده به برجام نمره ۲۰ می‌دهم. به گزارش باشگاه خبرنگاران جوان، ظریف در مورد میزان بهره‌مندی طرف ایرانی از توافق هسته‌ای عنوان کرد: هیچ توافقی در دنیا صددرصد در راستای تأمین منافع یک طرف تحقق نیافته است، مگر اینکه شما معاهده‌ای به منظور تسلیم با طرف مقابل امضا کنید. حصول یک توافق در بهترین شرایط ۵۵-۴۵، ۶۰-۴۰ یا ۵۰ – ۵۰ به سود طرفین خواهد بود. وزیر خارجه کشورمان ادامه داد: یک توافق دارای نقاطی بوده که ممکن است به نفع طرف مقابل باشد، مخصوصا توافقی که جمهوری اسلامی ایران یک طرف آن بوده و شش کشور بزرگ دنیا با قطعنامه‌های متعدد شورای امنیت در طرف دیگر آن قرار دارند. ظریف تصریح کرد: به‌رغم این موضوع، از هر کسی که در دنیا سؤال شود توافق برجام به نفع کیست؟ هیچ‌کس به شما نخواهد گفت که توافق برجام علیه جمهوری اسلامی است. از این جهت باز هم برجام نمره خوبی خواهد گرفت. اما این به معنای نمره خوب امریکا در اجرای برجام نیست. تقریباً هیچ معاهده‌ای را در دنیا پیدا نخواهید کرد که همه طرف‌ها، مفاد آن را اجرا کرده باشند. با این حال کارشکنی در برجام امری صرفاً امریکایی نیست و اروپایی‌ها هم در سطحی دیگر در حال نقض عهد هستند. رئیس سازمان انرژی اتمی در سخنانی به مناسبت روز خبرنگار همچنین گفت: بانک‌های بزرگ اروپایی با فشار امریکا فعلاً با ما کار نمی‌کنند.

پرونده

جلسه خانگی سفیر امریکا برای حذف بسیج عراق از عملیات موصل

نخست وزیر عراق بار دیگر تأکید کرده عراق در جنگ با گروه تروریستی داعش نیازمند حمایت جهانی است، ولی بسیج مردمی عراق تاکید کرده که بدون شک در آزادسازی شهر موصل حضور خواهد داشت. رهبر جریان صدر نیز که از طریق سرایا السلام بخشی از بسیج مردمی عراق را تشکیل می‌دهد گفته که آزادسازی موصل باید تنها به دست ارتش و نیروهای امنیتی عراق باشد.

«استوارت جونز» سفیر امریکا در عراق روز دوشنبه با «اسامه نجیفی» و دیگر رهبران گروه‌های سیاسی اهل سنت در دفتر «اسامه نجیفی» در بغداد ملاقاتی مشکوک انجام داد، ملاقاتی که گفته می‌شود هدف اصلی آن برنامه‌ریزی برای حذف حشدالشعبی از عملیات آزادسازی موصل است. گفته می‌شود در این جلسه، فراکسیون موسوم به ائتلاف متحد برای اصلاح عراق از جونز خواسته که امریکا با اعمال فشار بر دولت حیدر العبادی، مانع از مشارکت نیروهای حشدالشعبی در عملیات موصل شود. یک منبع مطلع به خبرگزاری المعلومه عراق گفته که در این دیدار «صالح المطلک» رئیس ائتلاف «العربیه» و «احمد المساری» رئیس فراکسیون «ائتلاف نیروهای عراقی» در پارلمان و «عزالدین الدوله» از رهبران ائتلاف «نیروهای عراقی» و «شیخ احمد ابوریشه» حضور داشته‌اند. پایگاه خبری شفق نیوز عراق نیز نوشته است که در این نشست، رهبران سیاسی منتقد دولت، به شدت علیه حشدالشعبی موضع گرفته و خواستار عدم شرکت این گروه در عملیات آزادسازی موصل شدند. اسامه النجیفی، رئیس «ائتلاف متحد برای اصلاح عراق» نیز با تکرار ادعاهای خود، درباره خطرناک بودن مشارکت نیروهای مردمی در عملیات موصل هشدار داد و گفت: «چنین مشارکتی پیام توهین‌آمیزی به ساکنان این استان و حمایت از تبلیغات برای داعش به دلیل نقض‌هایی است که این نیروها مرتکب شده‌اند». این نشست با واکنش تند بسیج مردمی عراق مواجه شده است. «کریم النوری» از فرماندهان حشدالشعبی به خبرگزاری المعلومه عراق گفته که این نشست لکه ننگی بر پیشانی نیروهای سیاسی عراق است و این گروه بدون شک در آزادسازی شهر موصل حضور خواهد داشت. وی تأکید کرد: «حیدرالعبادی» فرمانده کل نیروهای مسلح، تصمیم بر مشارکت حشدالشعبی در عملیات آزادسازی موصل گرفته است؛ چرا که حشدالشعبی زیرمجموعه نیروهای امنیتی عراق محسوب می‌شود و هیچ طرف خارجی حق دخالت در امور داخلی این کشور را ندارد. کریم النوری ادامه داد: امریکا نمی‌تواند مانع از مشارکت حشدالشعبی در آزادسازی نینوا شود و دولت عراق باید اقدامات لازم را در پاسخ به دخالت‌های امریکا انجام دهد. مقتدی صدر، رهبر جریان صدر هم تاکید کرد، عملیات آزادسازی شهر موصل باید تنها در دست ارتش و نیروهای امنیتی انجام شود و ما رضایت نمی‌دهیم که اشغالگر یا دیگران در این عملیات دخالت کنند. این در حالی است که خالد العبیدی، وزیر دفاع عراق در کنفرانس مطبوعاتی در مقر فرماندهی عملیات نینوا گفت: عملیات بازپس‌گیری موصل بسیار نزدیک است و همکاری و هماهنگی خوبی میان پیشمرگ‌ها و فرماندهی برای آغاز این عملیات سرنوشت‌ساز وجود دارد.

گزارش یک

محمد بابایی

تروریست‌ها در جهنم راموسه به سازمان ملل متوسل شدند

بازهم طرح امریکایی آتش‌بس در حلب

سناریوی امریکایی که سه ماه قبل در سوریه اجرا شد، یک بار دیگر در شرف تکرار شدن است. این بار تروریست‌ها در حلب محاصره و تنها از باریکه «راموسه»، آن هم زیر جهنم آتش‌باری ارتش سوریه و متحدین به دنیای خارج وصل شده‌اند. همه مهره‌ها برای یکسره کردن کار داعش در کنار هم قرار گرفته ولی امریکایی‌ها یک مرتبه دیگر، مانند اواسط اردیبهشت، خواستار آتش‌بس شده‌اند؛ سناریویی که این بار سازمان ملل هم از آن حمایت می‌کند. اواسط اردیبهشت هم بشار اسد در نامه‌ای به پوتین، حلب را استالینگراد سوریه خوانده بود.

از بامداد روز سه شنبه درگیری در اطراف منطقه راموسه آغاز شد. گروه‌های تروریستی به رهبری جبهه الفتح الشام (جبهه النصره سابق) روز شنبه موفق شدند پس از یک هفته حملات مداوم و گسترده این منطقه را به کنترل خود در آورند. هرچند با این پیشروی گروه‌های مسلح موفق شدند مناطق تحت کنترل خود در شرق و غرب را به یکدیگر وصل کنند اما به دلیل اینکه راموسه هم از سمت جنوب و هم از سمت شمال زیر آتشباری نیروهای مقاومت قرار دارد، این موفقیت از سوی کارشناسان بی ثمر توصیف شده است. درگیری‌ها در این منطقه طی روزهای یک‌شنبه و دوشنبه تا حدود زیادی متوقف شده بود و نیروهای ارتش سوریه و متحدانش تنها از طریق حملات هوایی و توپخانه‌ای مواضع تروریست‌ها را هدف قرار می‌دادند. شهر حلب بزرگ‌ترین شهر سوریه و پایتخت اقتصادی این کشور قبل از شروع بحران بود و از اهمیت نمادین و راهبردی زیادی برای هر کدام از طرفین جنگ سوریه برخوردار است. نبرد بر سر این شهر پس از آنکه نیروهای مقاومت بر جاده کاستیلو مسلط شدند و در نتیجه آن مناطق تحت کنترل گروه‌های تروریستی در شرق حلب را به صورت کامل تحت محاصره قرار دادند، بقای گروه‌های مسلح در پی این محاصره شدید به خطر افتاده است و به همین دلیل آنها تمام تلاش خود را برای شکست محاصره نیروهای دولتی آغاز کرده‌اند. در همین حال منابع خبری از حمایت گسترده کشورهای خارجی از گروه‌های مسلح در این عملیات خبر دادند. اما پس از گذشت بیش از ۱۰ روز گروه‌های مسلح هنوز نتوانسته‌اند مسیر امنی برای کمک رسانی به خود در شرق حلب ایجاد کنند.

■ دیپلماسی برای شورشیان

همزمان که تلاش‌های تروریست‌ها برای شکست محاصره حلب بدون نتیجه مانده است، غرب تلاش‌های خود را در دو مسیر تشدید کرده است. نگرانی‌های غرب از شکست در حلب گریبان انگلیس را هم گرفته است. بی‌بی‌سی گزارش داد که به تصاویری دست یافته که نشان می‌دهد نیروهای ویژه ارتش بریتانیا در سوریه حضور پیدا کرده‌اند. بی‌بی‌سی مدعی است این نیروها به عملیات ارتش آزاد سوریه کمک می‌کنند. همزمان غربی‌ها فشارهای دیپلماتیک خود را برای نجات تروریست‌ها از طریق برقراری آتش‌بس به کار گرفته است. شورای امنیت سازمان ملل روز دوشنبه جلسه‌ای با محوریت درگیری‌های حلب برگزار کرد. این جلسه با حضور یکی از نیروهای امدادرسان و دو پزشک امریکایی از جامعه پزشکی امریکایی-سوری که اخیراً از حلب بازگشته بودند، برگزار شد. «سامانتا پاور» سفیر امریکا در سازمان ملل اعلام کرد: «ما یکبار دیگر از روسیه می‌خواهیم تا تسهیل محاصره مناطق بیشتر در حلب توسط نیروهای ارتش سوریه را متوقف کند و ضمن استفاده از نفوذ خود بر دمشق خواستار توقف این محاصره‌ها در سراسر سوریه شود.» الکسیس لامیک، معاون نماینده فرانسه در شورای امنیت نیز هشدار داد تحولات حلب احتمالاً موجب نابودی توافقنامه وین شود و عملیات مبارزه با تروریسم هرگز در سوریه کارایی نداشته باشد و تنها غیرنظامیان قربانی شوند. در همین حال، سازمان ملل خواستار اعمال آتش‌بس ۴۸ ساعته به منظور توقف درگیری‌ها و تسهیل امدادرسانی و توزیع کمک‌های بشردوستانه در حلب شده است.

این درخواست سازمان ملل و مقامات غربی با عنوان بشردوستانه با واکنش منتقدان مواجه شد. منتقدان می‌گویند «سازمان ملل در شرایطی احتمال گرمازدگی کودکان حلب را بهانه کرده است که نسبت به کشتار وحشیانه کودکان در یمن عکس‌العملی نشان نداده و اخیراً گزارش رسمی خود را نیز به درخواست سعودی‌ها پس گرفت.» روز دوشنبه «جوان» گزارش داد که موازی با تداوم درگیری‌ها برای کنترل حلب، امریکا کانال‌های مذاکره با روس‌ها را باز نگه داشته تا سناریویی شبیه به سناریوی چند ماه قبل را تکرار کند؛ سناریویی که منجر به آتش‌بس محدود و تعویق عملیات نظامی برای آزادسازی حلب شد. مقامات مسکو از دیروز از مذاکره امریکا با روسیه برای برقراری آتش‌بس ۴۸ ساعته در این شهر خبر می‌دهند. به گزارش اینترفکس، «الکسی بورودا وکین» نماینده روسیه در مقر سازمان ملل در ژنو اعلام کرد که روسیه و امریکا در حال حاضر تقویت آتش‌بس در حلب و نیز آتش‌بس ۴۸ ساعته را برای ارسال کمک‌های انسانی بررسی می‌کنند.

■ معاون پیشین سیا: تلفات ایران افزایش یابد

«مایک مورل» معاون پیشین آژانس مرکزی اطلاعات امریکا (سیا) می‌گوید واشنگتن باید با تسلیح بیش از پیش گروه‌های مسلح فعال در سوریه، آمار کشته‌های ایران و روسیه را افزایش دهد وی که با شبکه «پی‌بی‌اس» گفت‌وگو می‌کرد، در مورد پیشنهادش برای پایان بحران سوریه گفت: «ما باید به آنها (گروه‌های مسلح فعال در سوریه) چیزهایی را که نیاز دارند بدهیم تا هم با اسد مبارزه و هم به روسیه و ایران هزینه تحمیل کنند. زمانی که ما در عراق بودیم، ایرانی‌ها به شبه‌نظامیان شیعه که نیروهای ما را می‌کشتند، سلاح می‌دادند تا به ما هزینه تحمیل کنند. ما هم باید کاری کنیم که ایرانی‌ها در سوریه متحمل هزینه شوند، باید کاری کنیم تا روس‌ها متحمل هزینه شوند.» او در پاسخ به این سؤال «چارلی رز» که آیا «منظورت این است که باید با کشتن روس‌ها، با کشتن ایرانی‌ها، برای آنها هزینه درست کرد»، گفت: «بله، بله، به صورت مخفیانه... قرار نیست پنتاگون بیاید بگوید که این کار من بود، اما باید مطمئن شد که مسکو و تهران از این مسئله مطلع شده‌اند. این کاری است که به نظرم باید انجام شود.» مورل که از حامیان «هیلاری کلینتون» نامزد دموکرات‌ها در انتخابات ریاست‌جمهوری به شمار می‌آید، افزود: «می‌خواهم دنبال چیزهایی بروم که اسد آنها را به عنوان مبنای قدرتش به شمار می‌آورد. می‌خواهم اسد را بترسانم.»

خبر

نیویورک‌تایمز: اندیشکده‌های امریکایی پولی لابی می‌کنند

اندیشکده‌های مهم امریکایی با دریافت پول‌های هنگفت از شرکت‌ها به آنها کمک می‌کنند تا این شرکت‌ها صاحب نفوذ شوند.

روزنامه امریکایی «نیویورک‌تایمز» در گزارشی فاش کرد که اندیشکده‌ها به منظور تأمین بودجه خود، طرح‌هایی را پیش می‌برند که برای حامیان مالی شرکت‌ها حائز اهمیت است و اندیشکده‌ها در حالی چنین طرح‌هایی را پیش می‌برند که از مزیت معافیت از مالیات بهره‌مند هستند و برخی اوقات ارتباطات خود با منافعی که از شرکت‌ها به دست می‌آورند را فاش نمی‌کنند، به عنوان نمونه در حالی که شرکت «لنر» یکی از بزرگ‌ترین سازندگان خانه در تلاش است طرح ۸ میلیارد دلاری احیای یک بخش بی‌حاصل و خشک از سانفرانسیسکو را پیش ببرد، به یک صدای قابل اعتماد برای تأیید طرح خود نیاز داشت و آن صدا اندیشکده «بروکینگز» بود که معتبرترین اندیشکده جهان به حساب می‌آید. نیویورک‌تایمز سپس ادامه داد: سود نهایی برای بروکینگز برای همکاری با شرکت لنر دریافت ۴۰۰ هزار دلار کمک مالی از بخش‌های مختلف شرکت لنر بود. طبق این گزارش، هزاران صفحه از یادداشت‌ها و ارتباطات محرمانه بین بروکینگز و دیگر حامیان مالی از جمله شرکت «جی پی مورگان چیس»، بزرگ‌ترین بانک ملی امریکا، شرکت سرمایه‌گذاری جهانی «کی کی آر»، «مایکروسافت» و شرکت ژاپنی «هیتاچی» نشان می‌دهد که بروکینگز در قبال دریافت تضمین از این شرکت‌ها برای ارائه کمک مالی، قبول می‌کند تا در پیشبرد اهداف آنها کمک کند.

گزارش ۲

اردوغان در سن‌پترزبورگ

رئیس‌جمهور ترکیه در اولین سفر خارجی خود پس از کودتای نافرجام به روسیه سفر و با ولادیمیر پوتین درباره مسائل دوجانبه گفت‌وگو کرد. رجب طیب اردوغان در این دیدار از موضع پوتین در زمان کودتا تشکر کرد و پوتین هم خواستار از سرگیری روابط با ترکیه شد. ترکیه در هفته‌های اخیر در راستای عادی‌سازی روابط با روسیه، در مقابل بحران سوریه هم چرخش موضع داشته و از کاهش تنش با همسایگان سخن گفته است. اردوغان در حالی به روسیه سفر کرد که روابط ترکیه با غرب پس از کودتا سردترین و پرتنش‌ترین دوران خود را سپری می‌کند.

به گزارش «جوان» رؤسای جمهور روسیه و ترکیه پس از یک دوره روابط پرتنش میان مسکو و آنکارا پس از ساقط شدن جنگنده روس توسط هواپیمای ترکیه در نوامبر ۲۰۱۵، روز سه‌شنبه در شهر سن‌پترزبورگ دیدار و گفت‌وگو کردند؛ دیداری که به زعم کارشناسان علاوه بر بهبود روابط دوجانبه می‌تواند بر تحولات سوریه نیز اثرگذار باشد. ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه در دیدار با رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه گفت: «اولین کسی که بعد از کودتا با اردوغان گفت‌وگو کرد، من بودم. ما اقداماتی را که خلاف قانون اساسی در ترکیه صورت گرفت، محکوم می‌کنیم و امیدواریم که مردم ترکیه بتوانند اوضاع را در این کشور سر و سامان دهند. ما همواره مخالف اقداماتی نظیر کودتا بوده‌ایم و بر این موضع خود اصرار می‌ورزیم.» به گزارش خبرگزاری اسپوتنیک، پوتین افزود: «خواستار از سرگیری روابط با ترکیه هستیم، از جمله در زمینه اقتصادی و همچنین برای مبارزه با تروریسم. از اینکه این فرصت پیش آمده خوشحال هستم. بهبود روابط، به نفع دو کشور است.» رئیس‌جمهور ترکیه نیز از اینکه پوتین این دیدار را پذیرفته و همچنین به دلیل حمایت‌های وی در دوره پس از کودتا در ترکیه، از رئیس‌جمهور روسیه تشکر کرد. اردوغان تأکید کرد: «موارد زیادی هست که باید در مورد آنها با هم گفت‌وگو کنیم. در حال حاضر ترکیه و روسیه وارد مرحله روابط مثبت شده‌اند. منطقه انتظار زیادی از ما دارد و ما با هم می‌توانیم مسائل را حل کنیم. من اطمینان دارم که روابط دو کشور به سرعت به حالت قبل باز می‌گردد و همکاری با روسیه مسائل منطقه را حل خواهد کرد.» به دنبال تشدید تنش‌ها بین دو کشور پس از سرنگونی جنگنده روس، تحریم‌های سخت اقتصادی روسیه علیه ترکیه سبب شد ارزش ۳۰ میلیارد دلاری روابط اقتصادی سالانه دو کشور در حالت سقوط آزاد قرار گیرد و این مسئله بیش از همه آنکارا را در تنگنا قرار داد. از سوی دیگر، رئیس‌جمهور ترکیه دیروز در مصاحبه با خبرگزاری «ایتارتاس» درباره مسئله سرنگون شدن جنگنده روسیه در هشت ماه پیش و مجازات عاملان این اتفاق گفت: «مسببان اتفاقاتی که هشت ماه پیش در خاک سوریه رخ داد دستگیر و به دست عدالت سپرده شده‌اند. من موضعم را در نامه‌ای که به پوتین فرستادم، توضیح دادم. من گفتم که این یک اتفاق تأسف‌بار برای ما بوده و شدیداً باعث ناراحتی ما شد. تحقیقات درباره این حادثه ادامه دارد و من در خصوص مسئله خلبانان جنگنده روسیه دستور به تحقیقاتی درباره شرایط مربوط به فراتر از مرزهای کشور داده‌ام.» اردوغان بارها بر خودداری از عذرخواهی ترکیه درباره سرنگونی جنگنده روسی تأکید کرده بود ولی مسکو اعلام کرد که این شرط لازمه آغاز مذاکره برای بازگشت روابط به حالت عادی است و در نهایت اردوغان ماه ژوئن به خاطر این حادثه ابراز تأسف کرد و از آن زمان در تلاش بوده است تا روابط سیاسی و اقتصادی ترکیه را با روسیه احیا کند. سفر اردوغان به روسیه در حالی انجام می‌شود که روابط ترکیه با امریکا و اروپا به ویژه به دنبال کودتای نافرجام به شدت ملتهب شده و اردوغان در آستانه این سفر به اروپا پیغام داده است که اگر اتحادیه اروپا به وعده‌های خود عمل نکند، ترکیه قرارداد بازپس‌گیری پناهجویان را اجرا نخواهد کرد.

اردوغان در هفته‌های اخیر مقامات غربی به خصوص امریکا را متهم به دست داشتن در کودتا کرده است و گفته است که غربی‌ها ترکیه را در مقابل کودتاچیان تنها گذاشتند. برخی کارشناسان روسی بر این باورند که روسیه دولت ترکیه را از وقوع کودتا در این کشور مطلع کرده و این مسئله سبب تعجیل در سفر اردوغان به روسیه شده است.

■ تکرار ادعا علیه اسد

رئیس‌جمهور ترکیه که در پنج سال گذشته با بازگذاشتن مرزهای کشورش، تروریست‌ها را به سوریه اعزام کرده است باز هم به لفاظی‌های خود علیه بشار اسد، رئیس‌جمهور سوریه ادامه داد. اردوغان دیروز در سخنانی گفت: «ما خواهان فروپاشی سوریه نیستیم اما کناره‌گیری بشار اسد را خواهانیم. من صادقانه می‌گویم که اصولاً روسیه مهم‌ترین و کلیدی‌ترین بازیگر در ایجاد صلح در سوریه است. من معتقدم که مسئله سوریه باید با کمک اقدام دوجانبه روسیه و ترکیه حل و فصل شود. در صورت گسترش مذاکرات و شرکت‌کنندگان آن من قبلاً نیز به ولادیمیر پوتین گفته‌ام هنگامی که لازم باشد ما حتی ایران را نیز در این مذاکرات وارد خواهیم کرد و ما می‌توانیم از قطر، عربستان و امریکا نیز دعوت کنیم.» اکنون با توجه به پیشینه وقوع چندین انفجار مرگبار تروریستی در شهرهای مختلف ترکیه، پیامدهای کودتای شکست خورده در این کشور و میزبانی از تروریست‌های ضد سوری، انتظار می‌رود سیاست‌های آنکارا در این بخش نیز دچار تغییرهای متفاوتی نسبت به قبل شود و از این رو مذاکره اردوغان با پوتین متحد نظامی و سیاسی بشار اسد مهم است. هرچند بینعالی ییلدیریم، نخست‌وزیر ترکیه گفته است آنکارا به دنبال کاهش تنش با همسایگان از جمله سوریه است اما اردوغان لفاظی‌های خود را علیه بشار اسد تکرار می‌کند تا تغییر موضع ترکیه در مقابل دولت سوریه را در لای سخنان خود پوشش دهد.

نگاه

شعیب بهمن

پل ژئوپلتیک شمال-جنوب از مسیر ایران

در طول سال‌های گذشته به رغم ظرفیت‌های بالقوه بسیار زیاد بین سه کشور ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان، همکاری اقتصادی میان این کشورها در سطح پایینی قرار داشت. فقدان عزم سیاسی جدی، ناشناخته بودن بازارها، وجود موانع بانکی، تعرفه‌ای و گمرکی و مشکلات دیگر مانع از گسترش روابط میان این کشورها شده بود. با این حال نشست باکو که نشانه عزم جدی هر سه کشور به گسترش مناسبات اقتصادی خود است، می‌تواند زمینه‌ای مساعد برای از بین رفتن موانع توسعه همکاری‌های تجاری ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان باشد زیرا هر سه کشور برای بهره‌برداری بیشتر و بهتر از کریدور شمال-جنوب، ناگزیر خواهند بود دست به اصلاح برخی قوانین و تسهیل در برخی از مسائل همچون روابط بانکی، گمرکی و صدور روادید بزنند. دیدار سران سه کشور ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان در باکو از لحاظ اقتصادی و سیاسی حایز اهمیت است:

در ابعاد اقتصادی، شکل‌گیری کریدور ۷ هزار و ۲۰۰ کیلومتری شمال-جنوب میان ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان از یک سو به معنای افزایش همکاری‌های اقتصادی میان سه کشور است و از سوی دیگر زمینه مساعدی را برای انتقال کالا از اروپا به خلیج فارس و اقیانوس هند و بالعکس ایجاد می‌کند. در واقع این کریدور امکان حمل و نقل کالا از هند، ایران و کشورهای حاشیه خلیج‌فارس به خاک آذربایجان، روسیه و سپس شمال و غرب اروپا را فراهم می‌کند. این امر باعث می‌شود ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان، علاوه بر مزایای ارتقای همکاری‌های اقتصادی میان خود، از منافع ناشی از انتقال کالا نیز در این کریدور استفاده کنند. این امر می‌تواند برای هر سه کشور، درآمد نسبتا کلانی در بر داشته باشد. در ابعاد سیاسی نیز افزایش پیوندهای تجاری میان کشورهای همسایه، همواره یکی از بنیان‌های شکل‌گیری نظام‌های منطقه‌ای بوده است. افزایش همکاری‌های اقتصادی میان ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان می‌تواند زمینه‌ساز ایجاد همگرایی منطقه‌ای و حتی شکل‌گیری‌ساز و کاری منطقه‌ای برای ارتقا و توسعه مناسبات دوجانبه و چندجانبه تلقی شود. علاوه بر این، شکل‌گیری ترتیبات منطقه‌ای به کشورهای حاضر در آن یاری می‌رساند که مشکلات و چالش‌های سیاسی خود را از طریق ساز و کارهای دیپلماتیک حل و فصل کنند. چنین امری متضمن صلح و ثبات در منطقه است. می‌توان امیدوار بود که چنین همکاری‌هایی به حل و فصل مسالمت‌آمیز مناقشه قره‌باغ یا تشکیل سازمان همکاری‌های دریای خزر منجر شود. در ابعاد منطقه‌ای و بین‌المللی نیز افزایش همکاری‌های ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان حایز اهمیت است.

در عین حال هر یک از کشورهای ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان نیز از افزایش همکاری‌های منطقه‌ای حمایت می‌کنند. در واقع چنین همکاری‌هایی برای ایران می‌تواند به معنای استفاده از ظرفیت‌های جغرافیایی و ژئوپلتیکی جهت ایفای نقش به عنوان پل ارتباطی شمال-جنوب و گسترش همکاری با همسایگان شمالی خود در نظر گرفته شود. برای روسیه نیز دستیابی به آب‌های گرم خلیج فارس از طریق خطوط مواصلاتی ایران، یک آرزوی دیرینه محسوب می‌شود که پوتین درصدد تحقق آن است. در باکو نیز از ایده همکاری منطقه‌ای استقبال زیادی شده است، به خصوص که وضعیت مناقشه قره‌باغ پس از جنگ چهار روزه، باکو را به سمت گسترش مناسبات با همسایگان سوق داده است. این در حالی است که وقوع کودتا و مشکلات داخلی در ترکیه، این کشور را در لیست شرکای قابل اعتمال جمهوری آذربایجان کمرنگ کرده است. علاوه بر این، کاهش بهای نفت و مشکلاتی همچون تروریسم و افراط‌گرایی که هر سه کشور را با تهدیداتی مواجه کرده، عامل مؤثری در تقویت همکاری میان آنها به شمار می‌آید.

با این اوصاف می‌توان گسترش مناسبات سیاسی و اقتصادی میان ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان را زمینه‌ساز افزایش همکاری‌های منطقه‌ای در قفقاز و حتی قابل تسری به سایر مناطق پیرامونی محسوب کرد. این در حالی است که آثار سیاسی و اقتصادی نشست سه‌جانبه باکو میان ایران، روسیه و جمهوری آذربایجان تنها منحصر به این کشورها نخواهد بود و سایر کشورهای منطقه را نیز منتفع خواهد کرد.

اخبار کوتاه

■ داعش و طالبان مسئولیت بمب‌گذاری کویته را بر عهده گرفتند

یک شاخه طالبان پاکستان مسئولیت بمب‌گذاری انتحاری در بیمارستانی در کویته را بر عهده گرفت که در جریان آن ۹۰ تن کشته شدند. داعش نیز این عملیات را به نام خود زده است. به گزارش «ایسنا»، «جماعت احرار» اعلام کرد که مسئول بمب‌گذاری انتحاری در بیمارستانی در شهر کویته است. پیش‌تر هم برخی منابع گزارش کردند که ظاهراً گروه «خراسان داعش» مسئولیت این عملیات انتحاری را بر عهده گرفته است. خبرگزاری اعماق وابسته به داعش اعلام کرد، داعش مسئول انفجار انتحاری در پاکستان است و این عملیات را یک عامل داعش در حالی که کمربند انتحاری به خود بسته بود، انجام داد.

■ کشته شدن ۴۰ عضو طالبان در حمله هوایی ارتش افغانستان

در حمله هوایی ارتش به استان هلمند در جنوب این کشور دست‌کم ۴۰ شبه‌نظامی طالبان کشته و ۴۵ تن دیگر از آنها زخمی شدند. به گزارش خبرگزاری اسپوتنیک، شبکه خبری طلوع افغانستان به نقل از مقامات استانی گزارش داد: این حمله هوایی، توسط نیروی هوایی افغانستان دوشنبه شب در منطقه «مارجه» در استان هلمند انجام گرفت.

■ حضور بی‌اجازه بانوی اول ژاپن در اعتراضات ضدامریکایی

همسر نخست‌وزیر ژاپن در سفری که گفته شده همسرش از آن مطلع نبوده به منطقه محل اعتراضات ضدامریکایی در اوکیناوا رفته است. به گزارش «فارس»، «آکی آبه» همسر «شینزو آبه» نخست‌وزیر ژاپن به اوکیناوا سفر کرده است تا بر تحصنی که در اعتراض به ساخت باند فرود بالگردهای نظامی در نزدیکی یک روستا در این منطقه بر پا شده، نظارت داشته باشد. اسپوتنیک می‌گوید نخست‌وزیر ژاپن از این سفر مطلع نبود.

■ آماده‌باش ارتش ژاپن برای مقابله با موشک‌های کره شمالی

وزیر دفاع جدید ژاپن به ارتش دستور داده تا برای نابودی هر موشکی که از جانب کره شمالی شلیک شده و این کشور را تهدید می‌کند، آماده باشند. به گزارش «ایسنا»، خبرگزاری «ان.اچ.کی» گزارش داد، تومومی اینادا، وزیر دفاع جدید ژاپن بدون اشاره به هرگونه نشانه‌ای مبنی بر اینکه پیونگ یانگ برای پرتاب موشک آماده است، این دستور را صادر کرد. شینزو آبه، نخست وزیر ژاپن هفته گذشته اینادا را که فردی مطمئن با دیدگاه‌های ناسیونالیست محسوب می‌شود، به عنوان وزیر دفاع جدید کشورش انتخاب کرد.

■ ژاپن سفیر چین را احضار کرد

ژاپن سفیر چین را در توکیو به دلیل حضور کشتی‌های چینی در نزدیکی منطقه مورد مناقشه احضار کرد. به نوشته خبرگزاری فرانسه، وزارت خارجه ژاپن روز سه‌شنبه سفیر چین در توکیو را به دلیل حضور کشتی‌های چینی در نزدیکی جزایر مورد مناقشه احضار کرد. «فومیو کیشیدا» وزیر خارجه ژاپن «چنگ یونگ‌هوآ» سفیر چین در توکیو را فراخواند و گفت روابط دو کشور در حال خراب شدن است. وی در ادامه گفت که ژاپن نمی‌تواند بپذیرد چین به اقداماتی یکجانبه دست بزند که تنش‌ها را افزایش می‌دهد.